Tähtsamad operatsioonid, mis mässuliste poolt aasta jooksul ette võetud, on aasta algul arenenud Lõuna-Hispaanias ja aasta teisel poolel Põhja-Hispaanias. Lõuna-operatsioonid arendati pikuti mööda Vahemere kallast laevastiku tugeval toetusel. Need lõppesid 8. veebruaril Malaga ja tema lähema ümbruse vallutamisega. Neist operatsioonidest on avaldatud andmete järgi osa võtnud ka Itaalia regulaarväeosad, kuna merel olevat Franco laevastiku hulgas, mis pommitas Hispaania randa, olnud ka kaks Itaalia ristlejat. Pärast Malaga vallutamist ei ole lõunarindel märkida suuremaid operatsioone, rinne jäi püsima, kuna operatsioonid kandusid kohe Põhja-Hispaaniasse, kus süsteemikindlalt arenes baskide maa-ala vallutamine. Võitlused on siin eriti ägedad olnud Oviedo ja Bilbao pärast. Pärast valitsusvägede ebaõnnestunud katseid arendada Oviedo sektorist Põhja-Hispaania vabastamise operatsioone, on rõngas nende ümber tõmbunud järjest enam koomale, kuni Bilbao vallutamise järel 19. juunil seisis küsimus ainult selles, kui kaua suudavad rannikul opereerivad väed ilma välise toetuseta vastu pidada. Visade võitlustega laienes Franco valitsus Põhja-Hispaanias samm-sammult.

Samal ajal, kui Franco väed on aasta jooksul suutnud pühitseda võite Põhja- ja Lõuna-Hispaanias, on olukord Madridi juures paigalpüsiv. Pealetungid ja vastupealetungid ei ole kummalegi poolele andnud mingit edu. Paistab seepärast, et otselöögiga Francol on võimatu vallutada Madridi ja et jõud on üldse vastastikku sel määral stabiliseerunud, et sõda näib venivat pikale, kui väljastpoolt ei tule otsustavat vahelesegamist. Ootamatu pealetungiga, mille valitsusväed sooritasid aasta viimseil päevil, õnnestus neil 21. detsembril vallutada sõja algusest saadik Franco käes seisnud Teruel, mis annab tunnustust valitsusvägede löögijõu tõusust, kuid ei oma suurt strateegi-

Eesti kroonika 1937, lk. 7